

ขุนช้างขุนแผน เล่ม ๑๖

ห้องสมุดกระทรวงศึกษาธิการ

5

๑๗๕๕

เล่ม ๑๑

๑๗๕๕

๒๔๑๑

๑ ขุนช้าง ขุนแผน เล่ม ๑๖ ๓๖

๑ ขุนช้าง ขุนแผน เล่ม ๑๖ ทั้งแต่ขุน
แผน ภานาง วันทอง ไปเล่นน้ำ แล้วไปหา
ไครย ยาย ละว้า อยู่ ไปจนถึง ขุนช้าง กลับ
ไปทูลพระพรหม ว่าขุนแผน คิดขบถ แล้ว
พระพรหม สั่ง ให้ยกทัพ ไปจับ ขุนแผน ๓๖

๑ ครานั้น จึงโลม เข้าขุนแผน คลาย
แค้น กองทัพไม่จับได้ คิดถึง วันทองน้อง
ยาริษ คลาไคล สั่งไว้ให้ พราย คอย สอด
มอง ครั้น มา ถึง ร่ม พระไทร ลงจากม้า ทำ

แปน ป่วย ขา เติบ จก จ้อง หวัง จะดู น้ำ ใจ เจ้า
วันทอง นวล น้อย จะว่า ประการใด ๖๖

๑ ฝ่ายเจ้าวันทองคอยมองผิว ช่อนตัวอยู่
ใน ร่ม พระตำหนักใหญ่ เห็น ผิว กลับ มา ก็ ใจ
ออกไป รับ ถีบ ใจ ด้วย ใจ รัก ชุนแผน แชน
พาด บ่น บ่า น้อย กระซิบ บอก วันทอง พี่ป่วย
หนัก ถูก ขึ้น ข้าง ละลอก ให้ ยอก ยัก เจ้า
อย่า เดิน ให้ ชยัก จะ ย่อน ใจ ๖๗

๑ วันทองหมองจิตรจิตเศร้า คร่ำครวญ เจ้า
ค้อย ๆ พะยง เติบ มิ ไค่ว จะ ไหว ครั้น ถึง
ชุนแผน ล้ม ที่ ตัน ไทร ประหนึ่ง จะ จับ ได้
ด้วย ภัย พาล บอก ว่า ปีน ถูก พี่ ที่ ตัน ขา ปีน
ประหนึ่ง จะ ตก ม้า หน้า สักร ชาร เจ้า อยู่ ร่ม ไทร
ไต่ ลำ รานู มัน ตาม ผลาญ พี่ เจียร จะ บัด โดย

ขุนช้าง เเทงพิศุข ทวน เข้า ต้า อัก ปีมไต้จะ
 ทะลัก ทะลาย ไหล ที่ ทวน มัน คล่อง ว่องไว
 แม่ ช่วย คัด เลือด ให้ พิ้ง ที่ แล้ว จับ มือ
 น้อง กต ท้องไว้ ฉี่เลือด ฤๅ อะไร ไหล ปรี ๆ
 จุก ออก กต ท้อง พิ้ง ไว้ที่ ข้าย เส้น เก้น รูป นี
 เจ้า กต ไว้ วันทอง ครั้น รู้ว่า มารยา เปื่อน
 หน้า ควัก ค้อน แล้ว ผลัก ไต้ เเชิง กระฉี่ ลิ
 เจ้า ตี เปน พัน ใจ เหนื่อย มา พ่อ จะ ไต่ อะไร
 กิน ขุนแผน จึง ทอบ เท้า วันทอง แน่ น้อง
 เข้า ตัง ยังไม่ ลื่น เจ้า รัก พิ้ง เหมือน อยู่ ที่ บ้าน
 ถิ่น จะ ค้าง ถึง กิน ไป ไยมี เจ้า รัก พิ้ง เหมือน
 ที่ พิ้ง รัก น้อง ก็ จะ ลืม แสบ ท้อง เหมือน เช่น
 พิ้ง พิ้ง ไป หา เจ้า เมื่อ คั้น นี น้ำ เข้า เล้า พิ้ง ก็
 ลืม คิด แต่ ภาว ไป ไต้ เหน หน้า น้อง ที่ แสบ

ท้องนี้ ก็ หาย ไป เปน ปลื้ม นึก แต่ จะ อิง
 แอบ แอบ ชิด ครุ่น คิด รัก ใคร่ มิ ไ้ วาย
 ได้ อิ่ม อิ่ม ใจ ไป ใน น้อย พี่ มา ท มั่น วัน
 ทอง ก็ เหมือน หมา ย วัน ทอง ร้อง สะ ช่าง วิ
 ปราย แอบ คาย เจ้า ไม่ น้อย เจ้า ร้อย กล ๓๕

๑ ครา นั้น ขุนแผน แส่น สนิท รุ่งฤทธี
 ฤา เจ้า ทุก แห่ง ทน พิศ พัง เลงดู พระสุริยน
 ที่ จรกล ได้ ยว ลับ บรรพตา เรื่อย ๆ รดร้อน
 ลง อ่อน แสง ทวง แดง แสง ไม้ ไพร พฤกษา
 จึง ชวน เจ้า วัน ทอง น้อย ยา ไป ชำระ กายา
 ให้ เย็น ใจ ๓๖

๒ ครา นั้น วันทอง ผ่อง โสภา จึง คอบ
 ว่า นั้น ปรวย ขา เทิน ไม่ ไ้ ถูก ปืน ขีปด นั้น เหลือ
 ใจ ลัก ประ เทียว สิ จะ ไป ลง เล่น น้ำ ขุน

แผนว่า อย่า ซ้ำ นื่อง รัก จะ สันจัก หนาวไป
 ด้วย ไกล คำ พี่รู้แล้วว่า เจ้า เจ็บ กอง ระกำ
 ด้วย ไป ทำ สงคราม มา เต็ม ที่ รบ รับ ที่ ร่ม
 ไทร ใต้ ชุก เณิน จะให้ ต้อง พะยุง เติบ ญาไร
 นี้ พี่ จะอุ้ม นื่อง ลอง คูที่ มา สิมา พี่จะ อุ้ม
 ไป ฉัน เกลียค จิง ณะ คะ หม่อม ฉัน ไม่
 ใช่ คน ค่อม เติบไม่ ไ้ หม่อมได้ อุ้มฉันเมื่อ
 คราวไร ว่าแล้ว ลูกไปตาม ผัวจร ชุนแผน
 ชวน นื่อง ชมสระ สีนธ มุจลินท์ หอมฟุ้ง ด้วย
 เกสร ดอก ประทุม คุม ตั้ง ยัง อรชร บ้าง
 แยก แยม เกสรขจรโรย ภูมริน บิน เคล้า เอา
 ทราบ อาย ละ ของ โดย เสียง ล้า เนียง โหย
 พระพาย ชายพัศ ระบัต โยบ ก็ ร่วง โรย ลง
 ในสาย ะลา ไลย หอม กระ หลบ อบอุ่นใน

คง คา ทั้ง สุขา ทิพ รัต ไม่ เปรียบ ได้ วัน
 ทอง เกือบ บัว ทั้ง ฝัก ใบ มา กลัด ให้ เปบ เรือ
 แล้ว ลง ลอย ขุนแผน ถอน สาย บัว หัก ๆ
 สวม ตัว น้อง รัก เล่น ต่าง สร้อย วันทอง เกือบ
 กลีบ บัว ที่ เหลือ ลอย เอา มา ตะบอย เป่า เล่น
 เปน พองลม น้ำ ไสย ปลาย แล เห็น ตัว กระ
 ทบ กระทั่ง กำนัน บัว งาม สม บ้าง ก็ แอบ แฝง
 ฝัก บ้าง กิน ดม ชม พลาทง ชวน ลง น้ำ พลัน
 ต่าง หัว ระวัง กัน ซิก ซี้ ยวน ยี่ ปรี เปรม เกษม
 สันต์ ขุนแผน ชวน ให้ เล่น ไล่ พนัน วัน
 ทอง ร้อง ว่า ฉัน จะ อยู่ โยง แล้ว หม่อม อม ออย่า
 หิน ไป ช้อน ไกล ฉัน ตาม ไป ไม่ ได้ กลัว ตะ
 โขง ขุนแผน ว่า ไม่ ทน ไร ไล่ ตะ โขง เล่น
 ตั้ง อยู่ โยง พี่ ไม่ สัน ทัด เจ้า ปิตตา ไม่ มี ค เจ้า

ลักกุซ้า ขอให้ปลาปากเป๋มั้นเข้ากัด ปลา
 ชิว มั้น ลาก ไป ฟาก พัก กัด กิน เลือด เนื้อ
 อย่า เหลือ เลย วันทอง ว่า เล่น อะไร เช่น นั้น
 น่า กลัว สุนัข แม่ เจ้าเอ๋ย เล่น แข่งอย่าง นั้น
 ฉัน ไม่ เคย อย่าไป เลย หม่อมม กลับ มาปิด
 ตา ฉัน หัน ไป บ้าง ให้ หม่อมม ไล่ ถ้า โยง
 ได้ แล้วจะ เยี้ยให้ หักหนา ถ้า แม่นใคร ลัก
 กุ หนู กัด ตา ลัก กิน ของ ณา ๆ อย่า
 เหมน เลย ๗๖

๑๐ ชุนแผน ว่า เล่น อะไร เช่น นั้น แข่ง
 เอาที่ ลำ คัญ เจียว น่อง เอ๋ย เล่น แข่ง อย่าง
 นี้ พี่ ไม่ เคย อย่า จับ หู กัน เลย ก็ เปน ไร
 ของ ๆ เจ้า ที่ พี่ เคย ได้ จับ มา ถ้า คว ใด ถูก
 แล้ว จะ ทัก เอา เปน ได้ วันทอง ว่า กระนั้น สิ

จับ ที่ ชอบใจ ว่า พลัง นาง ว่าย เข้า แผลง ขั้ว
 ขุนแผน ไปก็ ไม่เห็น วันทอง มอง เขม้น เร้น
 ซ่อน ผัว ขุนแผน ว่าย เรียง เข้า เคียง ตัว
 นาง แอบ แผลง ผัว ที่ ขั้ว กอ ขุนแผน ทำ เก้ง
 ฆา ตา ฉะ มอ้ย วันทอง น้อย เข้า ไป ซ่อน อยู่
 ไหน หนอ จน จมูก ถูก แก้ม หัว ร่อง อ โอย
 อ่อนี้ แก้ม เข้า วันทอง ขุนแผน คว่า จับ สำคัญ
 ุ้ไ้ มือ ขยำ กำ ไว้ สิ้น ทั้ง สอง วันทอง แทะ
 มือ พลัง แล้ว ทาง ร้อง จับ สอง ข้าง ไข่ แทะ
 แล้ว เลิก กัน ขุนแผน ว่า ขั้ว ไม่ รู้ นี้ กัลว
 จะ หนี พี่ จึ่ง จับ ไว้ ไ้ มั่น วันทอง ว่า เขา ไม่
 รู้ เท่า นั้น เชิง ชัน เล่ หัก กล เข้า ไม่ น้อย หนาว
 นึก ขึ้น เกิด ฤา หม่อม มา ขุนแผน ว่า สิ้น หลัง
 ให้ พี่ หน้อย วันทอง งาม งอน ค้อน ฉะ มอ้ย

จะ อาบ น้ำ สัก หน่อย ก็ กวนใจ แล้ว เปลี่ยน
 ผ้า ห่ม จาก กายา กระดก เข้า มา ข้าง นี้ จะ ดี
 ให้ ชุน แผน แล คุ อต สู่ใจ นาง หยิบ เอา
 สะไ้ มา ปิก ทรวง ชุน แผน ชม ว่า นม ปลั่ง
 เปล่ง ครึก เกร่ง เถ่ง คั้ง คั้ง บัว หลวง วัน
 ทอง ว่า สอ ก ลอ ก คุ ทรวง เหน แล้ว ก็ ล่วง
 มา เข้ม กัน ชุน แผน ปรี เปรม กระ เขม จิตร
 นึ่ง แเนบ แอบ ชิต เชน ชม ขวัญ จะ ดี หลัง
 ให้ เจ้า ข้าง เรา ผลัก กัน วันทอง หัน หน้า ก่อน
 ท้วย งอนใจ เข้านึ่ง แเนบ แอบ ชิต เจ้า ชุน แผน
 พ้อ เอ้ย เหยียต ยื่น แขน ออก มา ให้ ชุน แผน
 สอ ก แคลน แล่น ละไม เคล้น ไคล้ ทรวง นาง
 แท้ ขาง เบา จะ ดี แชน เปน ไร จึง ไม่ ทำ มา
 ขยำ อะไร ที่นี้ เล่า พิศึก ว่า ผง ตี ต สกิด เกา

มิรู้ฉันทิ เป่า อ้อ ปุ่ม เจ้า เบนเอง วันทองร้อง
 ว่าแม่เจ้าเอ๋ย อย่า ข้อน ว่าไป เลยไม่ เหมาะ
 เหมง นี่ ปุ่ม ปั้น ดอก คะ มัน ไม่ สบ เพลง
 ไม่ ปุ่ม เอง เหมือน ที่ ปั้น กำแพง วัง ทั้งดอก
 อุบล มลธา ทิพย์ อัน ลอย ลิบ จน เทียว หลง
 คลึง คลึง นี่ ดอก ฟ้า พลับ เข้า ไป อยู่ใน วัง
 จิ้ง หวัง ชม ดอก หนา ด้วย จิน ใจ ๕

๑ คราว นั้น ชุนแผน แสน ประสิทธิ์ พัง
 ขนิษฐ ค้อน แคะ เข้า เลียบ ได้ ตอบ ว่า เจ้า
 อย่า พิไร ไป หญิงอื่น ไม่รักใคร่ เหมือนใน
 น้อย ว่า พลัง ชวน นาง เข้า ผลัดผ้า เดิน
 ตาม กัน มา ด้วย ทั้ง สอง เข้า ใ้ร่วม ไบ พระ
 ไทรทอง สม พอง สุข เกษม เปรมใจ ๕

๑ คราว นั้น ชุน ช้าง อยู่ กลาง ป่า ปวด

เสียบ หันหน้า นอน ร้อง ให้ เปน เวลา พลบ
 ค่ำลง รำไร บ้าง หา ไม้ ลีไฟ ใน ไพรวณ สุม
 ทูม ชุ่ม ช้อน นอน กลาง เดือน เจ็บ ป่วยกล่น
 เกลือน ร้อง คราง ลั่น บ้าง กู้ ก้อง ร้อง ตะโกน
 เทียว หา กัน จน คึกคึก ใกล้เคียง อยู่ กลาง ไพร

๑ ครานั้น ชุน แฉน แสน สนิท เรื่อง
 ฤทธิ ทัว หล้า ตลอดไพร่ กับ โฉมเจ้าวันทอง
 คนองใจ เวลานั้นก็ได้สามยามปลาย เย็น
 น้า น้า ค้าง แฉน นาง นอน เอา มือ ช้อน คาง
 ชวน ชม เดือน หางย แสง สดตลอด ไบพระ
 ไทร พราย เดือน บ่าย ต้องเจ้าวันทอง แต่ง
 คุ่ม คั่ง พุ่ม ลีตะบองกช น้ำ ฟัว บารค กระเชน
 ต้อง ลูบคลำ น้ำคาง ค้างนม น้อย คุงหนึ่ง
 น้ำ ทอง มา ประรค น้ำ ค้าง ค้าง ไบ พระ ไทร

ย้อย ทั้งน้ำพลอยเพชรมาหยัดหยด หอม
 หวล นวลสรว้อย เสาवरค ไหล หยด ต้อง แก้ว
 เจ้า วันทอง ทั้ง หิ้ง พระ เทร มี ใจ หยอก
 งามคอกบัว เดือนเมื่อ เดือน ล่อง จักรจั่น ลั่น
 แล เลียง คนอง เลียง ล่องใน ร้อง รวย ทั้ง ขยับ
 ครอบ เรื่อยเรื่อย หิ้งหิ้งนงนวัน เลียง
 สนั่น ลือ ลอย ละห้อย หวล ทั้ง หิ้ง นาง ทิด
 ลี มะมี ครอบ สถิต ชวน วันทอง พริ้ว วัจ เว
 ใจ ว่า พลาททางชวนเจ้าวันทอง จะ แขนบ
 นุ่ง นาน นึก ก็ ไม่ ไร เห็น ที่ อ้าย ชวน ช่าง มัน
 จะไป คิ้วยายจะให้ใคร เข้ากราบ ทูล ยก
 ทัพ ออกมา จับ ซึ่ง ตัว เรา ให้ เคื่อง ขาที่ป็น
 เกด้า ณะ เรน สุรย์ ถ้อย ความ ลาม ใหญ่ ทั้ง
 ไฟฟูน เห็น จะยกทัพ หุ่น หัน ออกมา จำ

เรา จะลา พระไทรไป อยู่ เสียให้ ไกลที่ ในป่า
 ว่า แล้วเท่า นั้นมิ ทนช้า ชวน วันทอง น้อง ลา
 พระไทร ทอง รีบมา ค้นหา ม้าศรีหมอก ที่
 ตรอก ตรวย ห้วย ชาร ละหารหนอง ว่าพลาง
 ทาง อุ่ม เจ้า วันทอง สอง คนอง ชัก ม้า มาใน
 ไพร กุมาร ทอง นำ น้าภาร ข้าม ดอน
 เขาเขิน เนิน ไคล พระพาย มา เกสร ขจรใจ
 ชม พรหม มิ่งไม้ ใน หิมวา รวย ๆ รื่นรส รำ
 เกด ใน ห่วง เว้ง หิมเวศ จัง หวิศพา เรณู
 ภู ห้อย พรอย พราย ตา ทั้ง จะ พรหม กา ยา
 ให้ ยวนใจ พระจันทร์ จร แจ่ม กระ จ่าง ดวง
 สว่าง พวง พุ่ม ช่อ คุ ไสว นาง แย้ม ๆ รับ
 อยู่ ริมไพร ลั่น ชู้ชูใจ ให้เซยชู เฝ้ายนาง
 กลาง กลีบแหลม แฉล้ม ยี่ลุน แซ่มแก้วตา

หลงอยู่ ช้องนาง ๆ สบายให้ เชย ชู ชมภู
 เหมือน จะรัก ให้ ภาสม มลิวัน เหมือน หนึ่ง
 วัน เจ้า จาก พี่ . จำปี ๆ หนึ่ง จะ คื่น สม สุก
 กรม เหมือน เจ้า ครอบ ขอม รบม อับ เชย
 เหมือน ไร่ ชม อยู่ เชย ชิต พิณ เหมือน พี่
 กอด กุม ถนอม พยอม เหมือน เจ้า ยั่ว ให้ วน
 จิตร ชม พลาญ เพลิศ เพลิณ เจริญ คិត สกิต
 เจ้า วันทอง น้อย น้อย ยงาม ชมอื่น ก็ ไม่ ชื่น
 เหมือน ชม เจ้า พี่ ก็ เป่ ลี ยว เป่ ลา ไป เมื่อ ยาม
 ลาม เตือน ตก ทำ ไ้ ลง ไร ราม ทาว ตก
 ตำ ตาม อรุณ ฟ้า แสง ทอง ผ่อง พุ่ม พยับ
 เหลือง พระสุริยา ย่าง เยื้อง พระ เวหา ผุ่ง
 สัตว์ จัก ุบาท ก็ คื่น ตา สกุนา มารัง ระงม ร้อง
 ค่าง ลึง วัง ไล่ เกล็น หนี ชะนี ไวย ๆ หวาค

ประ กาศ ก้อง กระต่าย ตาม คู่ เคียง คนอง
 สอง ชัก มิ่ง ม้า มา ใน ตง ครั้น ถึง เชิง เขา
 เข้า มา ไกล ห้วย หุบ เหว ใหญ่ ไพร ระหง
 ที่ คั่น เขา เหล่า บ้าน ละว้า ตง ภาวันทองทรง
 เข้า ไร่ แดง พวก ละว้า ชวน กัน มา ปลุก ผี ออก
 มั่น รื้อ หนาม หลาย ชั้น กัน หลาย แห่ง ที่
 ยอก เขา ล้วน เหล่า ลูก พัก แพร่ มะเขือ พริก
 กล้าย แห้ง มะแว้ง เกรื่อ พวก ละว้า ป่า เถิน
 เถิน ตาม กัน สาว ๆ ทั้ง นั้น ล้วน ไล่ เลื้อย
 งาม ตา หน้า นวล ยวน ผิว กระจ่าง เปน ขาด ติ เชื้อ
 ชาว ป่า ละว้า ติ มา นิ่ง หยอก แยม ยิ้ม กัน
 ริน ฝา เหน คน ชี้ ม้า มา ก็ วิ่ง หนี เจ้า วัน
 ทอง เตือน ด้ว ให้ พา ติ ทำ ติ จะ ให้ ด้ว พุด
 เกี้ยว พาน

๑ คราวนั้นจึง ท่าน ยาย ละว้า คนชรา
แก่ เจมา อยู่ เฝ้า บ้าน เห็น คน ชี้ ม้า มา ลน
ลาน นี่ เจ้า นาย มา บ้าน คุณทำไม อะ

๑ ขุนแผน วันทอง ทั้ง สอง รา เข้า ร่วม
พฤกษา แล้ว ปรา ไซย เรา มา หา หวาน ยา
แล ราก ไม้ เขา ว่า มี อยู่ใน ภูเขานี้ ลูกผู้
ชาย ของ ยาย ไป ไหน หมก รก ผัก อยู่ แต่
พวก ผู้ หญิง นี้ เรา จะ ขว อ้า ครอบ อยู่ใน นี้
สัก ห้า ราตรี จะ ลา ไป วันทอง ให้ ปัก ผูก ข้อ
มือ เปน ที่ นัย ถือ กระเชือก ไร พวกสาว ๆ
ไ้ ปัก ก็ ดีใจ ลั่น ปัก แล้ว ก็ ให้ ชั่ง เงิน ตรา
ทำ ที่ แอบ เอียง เมียง ฉะม้าย ไ้ ปัก ดีใจ
หัวร่อว่า แต่ง ที่ ให้ อยู่ พลัน มี ทัน ซ้า เผือก
มัน เอา มา ด้วย ดีใจ อะ

๑ ขุนแผน สัพ พอก หยอก สาว สาว
 คราวหลังเกิดจะหามาให้ใหม่ ทั้งสาย สร้อย
 ห้อยหูทั้ง กำไล แหวนพียอก สอดใส่ ทั้งสอง
 มือ เข้าวันทอง นื่อง ยิ้มอยู่ใน หน้า จะเป็น
 ลูกเขย ละว่า ฤาหม่อม ฤา แล้ว จับ แขน ลัง
 ให้ ผัวดู ลายมือ ต้อง ถือ หยอก เข้า ให้ เข้า
 ใจ ลัง พราย ให้ ไป คอย ชั่ง กอง ทัพ ถ้า
 เห็น แล้ว เอง กลับ มา จง ได้ ผลัก เปลี่ยน
 กัน นึ่ง ระวีระ ว พราย ให้ ไล่ ลาก มา บัด คด

๑ จะ กล่าว ถึง โฉม เจ้า ขุน ช้าง นอน
 คราง ร้อง ให้ ใน ไพร ลม ทั่ว ครั้น รุ่ง เข้า หา
 บ่าว ได้ หลาย คน เลือ หมวก ตก หล่น ก็ ได้
 มา ขุน ช้าง เช่น เขียว ทั่ว แล่น แค้น อ้าย
 ขุนแผน มัน ทำ ฎุ หนักหนา จำ จะ ไป ทูล พระ

องค์ ทรง คักดา ขอ กอง ทัพ มาจับมัน ว่า
 พูลาง ทาง ลังสร พระยา ผูก ข้าง เรือหวาขมิ
 ขมัน เร่ง รัศ จิต คนให้ พร้อม กัน ให้ ทน
 เวลาจะ คลาไคล สร พระยา ได้ ฟรุ้ ขุนข้าง
 ว่า ผูก ข้าง ผูก ม้า ไม่ เข้า ได้ ผู้ คน หาย
 หามตาม กันไป ที่ เจ็บ ไข้ พวก พ้อง ประคอง
 กัน ขุนข้าง ขึ้น ข้าง นอน คราง มา ร้อง ลัง
 สรพระยา ขมิ ขมัน ให้ เร่ง ข้าง วาง ไล่ไป เร็ว
 พลัน รีบ รัศ คักคั้น คัก ทางมา จี้ ข้าง ไข้
 ใจ มา ใน กุบ ลุย คลำ แผล ยับ ตลอยค หน้า
 น้ำ ตาไหล หลัง ลง ถังตา ไ้ ระกำ ทำมา เ้า
 วัน ทอง ปาน ฉะนี้ แก้ว ตา หน้า สง สาร จะ
 เติณ พงคตกาล ห้วยแล หนอง ทั้งบา ทาน้อง
 ข้า จะ ฤพอง แหวน ทอง ก็ จะ แลก กับ เผือก

มัน อ้าย ขุนแผนมันแค้นเจ้าหนักหนา มัน
 จะฆ่าเจ้าไว้ในไพร่ สัตว์ จะสับ ฟันเจ้าไว้ใน
 ไพร่ วัน แหวนทอง ทั้ง นั้นจะเอาไป เลือกล
 เนื้อ น่อง จะน่อง อยู่ในกอง ใคร จะปลง ทราบ
 คพให้ สุนัขได้ กระตูก น่องกอง กลาตอนาถ
 ใจ ว่า พลาดทางให้ ล้ออื่น อีก สร พระยา
 ปลอบว่า อย่าร้องให้ ยิ่งคิดไป ห่วงใหญ่ มัน
 ยิ่งหนัก วันทองหนีไปเพราะไม่รัก มิหนำ
 ช้ำรักให้ ชู้ฟ้น ทำถึงเพียงนี้ มีน้อยใจ ช่าง
 มีหน้าร้องไห้ ที่ไหน นั้น แทะบ ล้ม แทะบ ตาย
 หนาม หวายพิน เพราะ วันทอง ฤา มิใช่จึงได้
 ทุกข์ ถ้า แม่น ว่า มิรัก หักใจ ทั้ง นอนนิ่ง
 อยู่ เรือน จะ เปน สุข คำ ไทย ใน บ้าน พล่าน
 พลุก ฤา มัน ไม่ สุนัขนี้ เหมือนวันทอง ขุน

ชั่ง ว่า กู ไม่ หยาก รัก แค้น นึก ร้อง ให้ เลีย
 กาย ของ เพราะ มัน ทำ แค้น ลึก แหว่นทอง
 ตัก ม่าน ฝน กล้วย กอง หน่อ ยยับ กู จึง ไล่ ตาม
 ไป ค้วย ใจ แค้น พอ อ้าย ขุนแผน จะ โจน จับ
 พัน ทิ้ง หนีง ชาย ชิง เอา ทริพย์ รับ แต่ แม่ วัน
 ทอง ไร่ ลืม ไป สร พระ ยา หั้ว ร้อง อง อ อยู่
 เอน นี และ พ่อ ขุนช้าง กู หา รัก ไม่ เปน บ้าง
 พลัง ง่าย ไม่ ทรง ใจ ว่า แล้ว ไล่ ช้าง ตาม ทาง
 มา ตาม ป่า ละ เมาะ เกาะ เก้ง ลึก แลง
 ออก ท่ง มุ่ง ป่า ลง น้ำ ชื้น ผึ่ง ไม่ รัง ภา ภา มา
 ถึง เคาหา ตวัน ชาย ขุนช้าง กู เวียน ให้ เบื่อ
 เบิน ไม่ เห็น วันทอง ก็ ใจ หาย ก้าว ขึ้น เค
 หา ใน คา ลาย กู จะ ผูก อ ตาย เลีย ใน เรือน
 ตรง เข้า ใน ห้อง ให้ หมอง ใจ ม่าน ขาด ก ลาก

ไป อยู่ กล่น เกลื่อน ที่นอนหมอน กัลลัง กลาง
 เวียน เขี่ยนขัน โทกภาร ออก พล่านไป วัน
 ทองไม่ อยู่ ครู่เดียว นี หามีใคร ที่จะ เก็บเข้า
 ของ ไม่ สิ้น บุญ วันทองของไว้เเย ทุบต้อย
 แดก ไป เลียบ บัดนี้ จับ หอก ขึ้น ทูล ไว้เหนือ
 หัว ภู จะ แกล้ง แทะ ตัวให้ เปน ผี จง ให้
 เข้าง่ายง่าย ตาย ที่นี้ เข้า ของ ทั้งนี้ จะไล่ โลง
 ทั้งหอกวิ่งออกไป ครว ไฟ ฌวยสาธก แพ้ว ไห
 ปลา ร้า โผง ฌวย หม้อ เข้า ทั้งวิ่ง โกรง โกรง
 ตายโหลง ไป เลียบ ตาม เมียบ ลูก ภู จะ ผูก คอ
 ตาย เลียบ ใน ห้อง วึ่ง ร้อง ฌวย ซัก เอา เชือก
 ผูก น้ำ ตา ไหล ตก ตะ ละ ผก ชุก เชือก
 ผูก บั้น เหว เร็ว ช่วย ภู สร พระ ยา ใต้ ยิน กั
 ตกใจ แลไป เหน เชือก ผูก ขื่อ อยู่ คิดว่า

คอ หัก พลัด ตก ประทุ แล คุเหิน เชือก ผูก
 ขึ้นเวย โยง เขา ผูก คอ ตาย ลื่น ทั้งบ้าน นี่
 มัน ผูก เหว คลานมัน ตาย โหง มือ ยัน ดิน ยัน
 ต้น โกง โกง สร พระ ยา เต็น โหรง ว่าอย่า
 แก่ เลย ๗๕

๑ ครา นั้น ท่าน ยาย ศรี ประจัน วัน นั้น
 รู้ข่าวเจ้า ลูกเขย เลีย ทัพ บ่าว ไพร ไม่เสบย
 เรือก เต็ก เอ้ย มาไป ตามกู ขึ้น บนเรือนใหญ่
 ข้าไทยวุ่น เหน่ ชุนข้าง แขนง โทงเตงอยู่ ถาม
 พันสร ไปจะใคร่รู้ เอง แล คุ อ้าย ชุนข้างมัน
 ทำไม สรพระยาว่า แม่ ไม่เคยเหิน พ่อชุน
 ข้าง หล่อน เล่น กา ฟักไข่ ชุน ข้าง ร้อง เปื้อ
 เชื้อ มัน ทำ ไม แก่ ขึ้น เวย ได้ ลูก ออก มา
 ยกมือขึ้นไหว แม่ ยาย พลัง ครั้งนี้ สุกอย่าง

แล้วแม่ชา อ้าย ชุนแผนทำเค้นเหลื่อปัญญา
 มัน ลัก ภา เข้า วันทอง เข้า ในไฟร ลัก ทั้งเงิน
 ทอง ของ คี คี เงิน ตรา ผ้ามี่ เปน ไหน ไหน
 ตาม มัน พบ กัน ที่ ต้นไทร เข้า อาไครยสอง
 คน กับ วันทอง มัน คุมโจรไฟรไว้หลายร้อย
 ชุ่ม คอย ราย ป่า คอย ถ้า จ้อง ลูก แทะง มัน
 ตาย เลือก ไหล หลง จะ คว่า เอา วันทอง ไม่
 ทันทิ. ช้าง เปน ข้า มัน ตะบัน แทะง ม้า มัน
 เร็ว แรง ตลบ หัน เถววัน พัน คอ ไข่ ภา คี
 ช้างขี่แป่ว แป่วน แล่น เข้าไฟร หนาม เหนี่ยว
 เกี้ยว พลัด สบัต หัน มัน เกี้ยว ชิด คิก พัน
 จน เลือก ไหล มัน ฉวย วัน ทอง หัน ภา เข้า
 ป่าไป ลูก จึง มิ ไ้ วันทอง มา สรพระยา
 ยก ข้อ ปก ต่อ กัน ลูก ก็ ไ้ ยิง พัน สักค่น่า

หนามใหม่ไม่ คิดไล่ คิด มา ถ้า मैं ทัน ก็
จะ คว่ำ แท้ วันทอง ไวร ป่า มัน เข้า กั้น หาทัน
ไม่ แต่ มัน แทะ ลูก ใต้ ลัก พัน สอง หอก
หัก ลง เพราะ ข้ำ ลัก ห้า กอง ชุม ช้าง ร้อง ว่า
สุก แล้ว คราว นี้ แต่ ภาอ ที่ ภาอ ร้าย เหน ตาย
มัน นี่ พวก เขา ขยี้ มัน จึงหนี แต่ ล้วน ยืน
ยง คง ชาตวิ เก้า ที่ ลีบ ที่ ย่ำ แทะ เลย ๗๕

๑ คม ประจัน ขยับ ปาก กุ ไม่ หยาก เชื้อ การ
ปด ขวง เอง เหลือ แล้ว อ้อ พ่อ เขย พลาย แก้ว
มัน รู้ ครบ รบ พุง เคย แฉ่ เขย เอง จะ คิด ประ
การ ไค ๗๖

๑ ชุม ช้าง ว่า ลูก ไม่ วาย แค่น จะ ตาม
ไป ฆ่า อ้าย ชุม แฉ่น ให้ จง ได้ ลูก จะ ไป เผ้า
พระองค์ ผู้ ทรง ไวร ๗๗ ทูล ขอ ทัพ โหญ่ ไป คิด

ตาม ให้ ฟ้า ผ่า ลูก เกิด แม่ ไม่ เชื่อ . การ
 กล้า ลูก นี้ เหลือ ไม่ เช็ด ขาม แม่น แม่ ไป
 ใต้ เหนใน สงคราม จะ ชม ว่า ลูก งาม เมื่อ
 รำทวน ว่า พลาททาง สัน สรพระยา ผูกข้าง .
 เร็ว หวา เปน การ คำนวณ กุจะ ไป ไกล หวา เวลา
 จวน ใจ นั้น หวล คะฉิ่ง ถึง วันทอง ตรง ไป
 อาบ น้ำ แล้ว ผลัด ผ้า ตรง เข้า มา ฉวย เอา
 กระจาก ล่อง หน้า เหมือน ดับ ยับ ไป เลือค ไหล
 นอง สอง เพ็ญยง เมื่อ แรก ยัง วิไร ไร้อง ตั้ง
 แท่น เมื่อ ไร เลย ออก เข้าย เมื่อ ไร จะ ขึ้น ใหม่
 ท้วย เปน หัว ของ คน ก็ ใจ ใจ ถ้า แลก เปลี่ยน
 ใคร ได้ จะ แลก เอา ถึง จะ เสีย สิบ ชั่ง ก็ ไม่
 ว่า จะ ก้ม หน้า ทูล หัว ให้ กับ เขา ออก เข้าย
 ใคร เลย จะ เหมือน เรา ณี ฤา เจ้า วันทอง ไม่

สองใจ ลูก หัน จาก กระเจก ทุ่ง ยกทอง ภา
 คา สิบ สอง ซื่อ ใหม่ ๆ ห่ม ล้วน พัน เหลือง
 ย่าง เยื้อง ไป ขึ้น คอ ช้าง ไส เหย่า เหย่า มา
 ข้าม ป่า ละเมาะ เกาะ แก่ง ลัด แลง คง ราม
 หนาม หนา ข้าม น้ำ ขึ้น ฝั่ง ไม่ รัง ภา ถึง ศรี
 อยุทธยา ท่า โรง เรือ ปลง ช้าง ลง พัด น ค้วย
 ทัน ที่ ผู้ คน คู มี ว่า ด้ เลือ ขุน ช้าง เติณ
 เกิน มา พัน ท่า เรือ เหยื่อ การ ไหล ทราบ ขา ย
 ตัว มา เต็ก เต็ก แล เหน เต้น เข็ง แซ่ อ
 แม่ ไวย อะไร มา โน่น หว หวี แดง ตะละ แร้ง
 ที่ กลาง นา มั่น ถิ่น คับ ข้ำ ตาลุก โพลง อ
 แม่ ท่า อิง มี อ้าย ชี ครอบ มา หลอก ลูก กู
 ไย อ้าย ตาย โหง ขุน ช้าง ทำ เมิน เติณ หัว โคลง
 เติณ โท่ง เข้า มา คาลา ใน เพื่อน ขุน นาง เก้า

เก้า เข้า ลูบ ออก ท่าน แท้ กรม ฌม ตก ะ ไป
 ไหน เนื้อ ตัว หัว หู เปน ไร ไป คุ รอย ไม้
 เปน แนว เหมือน แมว พัด . ขน ออก ถก ไป ไม้
 คีตอยู่ ญา ไป เทียว เกียว ชู้คาง คก กัด ห่ม.
 ล่าน หุ่น ยก ปก ช่น ชัด ชัด สน สิ่ง ไร จึง ได้
 มา ขุนช้าง บอก ไป ร้อง ให้ งอ อ้าย พ่อเอ๋ย
 สุข ทุกข์ ครั้ง นี้ หวา อ้าย แผน มัน ทำ เหลือ
 ตำรา มัน ลัก ภา วันทอง ของ ญ ไป ลัก ทั้ง
 แหวน ทอง ของ ตี ตี เงิน ครว ฝ้า มี เปน ไหน
 ไหน ตาม กัน ไป ทัพ ที่ ต้น ไทร อ้าย แผน
 คุม โจร ไพร ไร่ มาก มาย แต่ ล้วน ถือ ทวน
 หอก ออก สะพรั่ง โล่ หี ตั้ง แหวน หลาว เปน
 มาก หลาย ญ ไล่ อ้าย ทอง แดง แดง กระ
 บาย แต่ ตาย หลาย ร้อย ฝอย ฝอย ลง ครั้น

เวลาพลบ ค่ำ ลง ทน ไท มั่น ผ่ ทาง วาร ไป
 ใน ไพร ระ หง มั่น หนึ ชุ่ม ช้อน ไป ใน ไพร พง
 กุจะ มา เฝ้ องค์ เจ้า นาย เรา ทูล ขอ กองทัพ
 ไป จับ กั้ว ทูล หั้ว ช่วย พี่ อี พ่อ เจ้า เงิน ทอง
 ของ บั๊น ก็ ทำ เนา ถ้า ได้ ตัว ก็ จะ เอา แด่
 วันทอง ๓๖

๑ คราว นั้น พระ องค์ ผู้ ทรง ภาพ เลิศ
 ลบ ธรณี ไป ไม่ มี ส่อง เนา ใน ปราง มาศ ปรา
 สาท ทอง ตรีก ตรอง ตริวาธ การ เมือง ตัว น
 บ่าย ชาย แสง พระ สุริยา ผ่าน พ้า สระ สรง
 ทรง เคื่อง พราย แพรว แก้ว ทอง รอง เรือง
 นาง ใน แน่น เนือง ประนม กร เสด็จ ยัง พระ
 ที่นั่ง บัลลังก์ อาศน์ หมู่ ยำ มาศ ยี่ หมื่น หมอบ
 แล สล่อน พระ ตรัส ถาม เรือง ความ ราษฎร

เปน ตาย ตั้ค รคน ตาม อาญา พระองค์ ทรง
 ทอด พระเนตร ไป ใคร หมอบ อยู่ ข้าง ท้าย
 ที่ เคี้ยว หวา อ้าย ชุนช้าง ฤๅใคร ไป ไหน มา
 ออกใจให้ล่ บ่า เปน รอย ตี หน้า ผาก ถลาก :
 เปน ตีน กา เกษา ย่อย ยับ ลับ ลี โล้น
 เกล็ดยง เพียง หุตุ อับปรี ใครตี มึงมา ฤๅว่าไร

๑๐ ชุนช้าง ประหม่า อยู่ เปน ครู รีย ลั้
 ค้าง อยู่ ไม่ ทูล ได้ พระจึ่ง มี สิ่ง หนาท ประ
 พาศไป ใคร ทำไม มึง อ้าย ชุนช้าง ชุนช้าง
 ตัง ลั้ อยู่ งาม ก พระ หมื่นศรี ตี ออก เข้า ต้า
 ผาง ใคร ทำไม มึง จึ่ง หนึ่ง พราง ชุน ช้าง
 ตัว ลั้ วัน ทูล ไป ขอ เศษะ ตัว เกล้า กระ
 หม่อม นาน ชื่อ ว่า ชุนช้าง ล้าน บ้าน ร้วใหญ่
 บิดา ชื่อ ว่า ศรีวิไชย เทพทอง นั้น ไซ้ คือ

มารดา พี่ชาย คนหนึ่ง ชื่อ พัน สอน เขา
 เกิดมา ก่อนเป็น ลูกพี่ ถัดไป อีกสอน สอน
 พระยา เรียง เรียง กัน มา ต่อ ต่อ ไป กระ
 หม่อมฉันมี เมีย ชื่อ แก่น แก้ว ลูก ท่านตา
 หมื่น แผลว บ้าน รั้วใหญ่ เป็น วิชา ลิ้ม ทวง ตา
 กลวงไป แต่นับ ตายนั้นก็ได้หลายปีมา ะ

๑ พระองค์ ทรง โกรธ พิโรธหนัก ใคร
 ชัก ลำ มะโน ครว มิ่ง เล่า หว ชุนข้าง ตกใจ
 ได้ สติมา ก็ม เกล้า เกษา บังคม ทูล เอา
 น้า เป็น หลัง ๆ เป็น น้า เจ้าวัน ทองขี้ม้าเข้า
 ป่าสุญ ไพรไพรใหญ่ น้อยอยู่ มากมูล อาวุธ
 ลูก กระสุน ตก เกลื่อน ไป ะ

๑ ชุน แผลว ลูก ยาย ทอง ประ ศรี เงิน
 ทอง ของ ดี เป็น ไหน ๆ กับ วันทอง สอง คน

ที่ค้น ไทร ช้างม้า ตกใจ แล้ เชนมา เฌียน
 คัวย หนาม หวาย ทั้ง นาย ไพร่ สาย สิน วง
 ไวรอบ เคา หา ข้า จะ ผูก คอ ตาย วาย จี๊ว
 สรพระยาโตค ช้าง วาง เขารก ผู้คนตายยับ .
 นัย ร้อย เข้าของ เล็ก น้อย ก็ พลัด ตก
 มั่น จี้ ม้าหมอก ออก ไหล่ชก อื่นๆ ไป หามค
 หมอกดู ๗๕

๐ พระทรง พริ้ววัก ไม่ เข้าใจ เป็นอย่าง
 ไร ปลาย ต้น มั่น จิ้งจอก อยู่ หมื่นศรี งาม อ้าย
 ขุนช้าง ดู เป่าหู ให้ มั่น ว่า อย่า ตกใจ พระ
 หมื่น ศรี รับ ล้าง แล้ว จิ้ง งาม แรก เริ่ม เติม
 ความ เปน ไฉน ขุน ช้าง ค่อยๆ เลา เบา ใจ
 ปก แหม แหม ไส้ สอด เนื้อ ความ เติม ที่
 ข้าพเจ้ากับวันทอง สนิทหลับอยู่ใน หอง เมื่อ

ยามสาม ผู้ร้ายลักโกนหัว เลือดไหล ทรมาน
น้ำมัน ปลาเขียน ปามเปน ลายลาย ม่านเค็ด
เค็ด ชื่น หั่นกอง. เข้า ของ เงินตรา ก็สูญ หาย

ลายลึนวง เรือนไว้ รอยรอย บั๊ก พลี มากมาย
ศาล เพียงตา วันทอง หาย ไปหาไม่พบ ข้า
จึง จิต พล รบ ออก ตาม หา พบ ตัว ชุน แผลน
กับ อาสา ภาเจ้า วันทอง อยู่ ในร่ม ไทร มัน
กุม โจร ไพรไว้ หลาย ร้อย ล้ม คอย กระโจม
โถมไล่ พันธุ์ พวก ชี พ จ้า ตาย กระ จาย ไป
จับ ได้ ข้าพเจ้า เอา ตัว ตี เคียน ด้วย หนาม
หวาย ลาย จน ตัน คอ ว่า กล่าว ทำ ทาย ค่อ
ลู่อยู่ ชึ่งมี ฆ่า เสีย ลับ ไป ไม่สู้ ตี ถ้า ปล่อย
ไป ขุนี จะ ยืด ยาว มาท แค้น พระ องค์ จะ ยก
ไป จะ ไล่ เอา ให้ วัง ทิ้ง ขว ขาว ชิงเอา กรุง

ไกร ได้ เป็น เจ้า ว่า กล่าว หยาบ ซ้า สามาญ
 ปลูก คำหนัก ที่ ทับพลับ พลา.เรม ค่ายป้อม
 ล้อม แหลอม เป็น หน้า ฉาน ที่ ลง บัง คน ชอบ
 กล การ นาน ไป ก็ จะ เกิด กูลี เมือง ๓๖

๑ ครา นั้น พระสมเด็จ พรหม ตรึก ตรา
 เนื้อ ความ ไป ตาม เรื่อง ใหม่ ๆ อ้าย แผน
 ทำ แค้น เคือง ยัก เยื่อง ถ้อยคำ อ้าย ชุนช้าง
 เท็จจริง อย่าง ไร มิ ได้ เห็น จะเป็น เหมือน มัน
 ว่า ก็ ผิด อย่าง เกิด รบ พุ่ง กัน ที่ กลาง ทาง
 จริง บ้าง เท็จ บ้าง ภู คิคกุ อ้าย ชุนแผน ภาเมีย
 ไป จาก ข้าง อ้าย ชุนช้าง ตาม ไป มัน ค่อ ลู
 อ้าย ชุนแผน คี มี ความ รู้ อ้าย ชุนช้าง เหมือน
 ไปถึง ย่อย ยับ ค่อ จะ วัง กระเจิง เข้า เชิง หวาย
 ไล่ ร้าย เอา ว่า มัน เฝื่อน ชับ ฟัง คำ ข้าง เคียว

เห็น เลี้ยว ลับ ตรัส กับ พระ หมื่น คีรี พระ
 หมื่น ไว เอง จง ออก ไป เปน แม่ทัพ กำ
 กับ ทัพ น้อยใหญ่ เกณฑ์ คน ห้า พัน เลือก
 สรรพ ไป จง จัด ให้ พร้อม ถ้วน กระบวน ทัพ
 ชุมน เพี้ย ให้ เปน ปีก ขวา ชุมนราม อินทรา ปีก
 ซ้าย สรรพ ไป คุให้ รู้ ที่ ลี้กลีบ กับ คำ อ้าย
 ชุมนข้าง จะ จริ่ง เก็จ คำหนัก พลับ พลา ที่ อา
 ไศรย พิเคราะห์ คุ ไป ให้ เห็น เสร็จ พัง
 คำ พุดจา กาละเมื่อก จะ เข้ม ข้าม ลง บ้าง ฤ
 อย่างไร บอก มัน ว่า คุ ให้ เข้า มา ถ้อย
 ความ จะ ว่า ชำระ ได้ เกี้ยว ข้อง หมอง กัน
 ประการใด ว่า อย่า ได้ กลัว คุ ไม่ ฆ่า ก็ มาท
 แม้น มัน คือ ตั้ง ชึ่ง ไป จั้บ ได้ ฆ่า ให้ ไป เปน
 ผี ตัก หัว เลียบ ไว้ ใน พงพิ เรง รัต ยัตนี้

ให้ ยก ไป

๓๖

๐ ครานั้น พระไว พระ หมื่น ศรี รัย ลัง
 ชูลี บังคม ให้ว คลาน ออก มา พลับ ด้วย ทน
 ไค ลัง เวร หมาย ไป ให้ พัน พุท จัก แจ่ง
 เลข ผา หา เสบียง ชุก คร่ำ ท่ำ เถียง กัน ชุก
 ลุก ขาท หมาย ไป ประเตง แอ้ง ยุค ชุก
 ลูก เมียมายอยู่ อีก แอ ทหาร พล เรือน เกลือ น
 กล่น ผู้คน เร็ว เร่ง เซง แซ่ ม้าช้าง วาง วง
 ชิงแพร เล็ดหู หอก คาย ออก คาย ไป เสบียง
 เวียง วาง กลาง สนาม หมวก เลือ เหลือ หลาม
 ทั้ง น้อย ใหญ่ ชุน ทหาร หา ฤกษ์ เกริก ไป
 ใต้ ฤกษ์ พุ่งนี้ ห้า โมง เข้า ให้ ไป ส้อง สุ่ม สุ่ม
 นุ่ม คน วิก ชาย สุ่ม พล เป่น เหล่า เหล่า
 ตัว หมาย ไป บ้าน ก่อน เกิด เรา ชุน ช้าง วาง เข้า

มา จัก กัน ขุน เพ็ช อิน ตรา กลับ มา เรือน
 เสียบง เรียงเกลื่อน เมีย จัก สรรพ์ ขุนราม ก็ กลับ
 มา คับ พลัน บ่าวไพร่ ทั้ง นั้น ก็ กลับ มา ผู้
 คน รวย เรียง เสียบงวาง ม้าช้าง ผูกที่ ไว้แน่น
 หมา ครั้น ค่ำลง พลัน มี ทัน ซ้ำ ก็ มา เมีย
 กลับ มา เข้า ห้อง นอน ฝ่าย ว่า เมีย ขุน เพ็ช
 อินตรา ฝัน ว่า คน พ้น ตัว ขาด ลัก ร้อย ถอน
 ผ่า ชก ยก ขว้าง ไป กลาง ตร คื่น นอน ตัว ลั่น
 ประ หวัน ใจ ปลุก ฝัน ตัว ลั่น อยู่ หวัน หวาด
 นื่อง ฝัน ประ หลาก หา เคย ไม่ เล่า ฝัน แท้
 ตัน จน ปลาย ไป นื่อง นี้ เลี้ยว เลี้ยว ใจ เปน
 มาก มาย ๗๖

๑ ครา นี้ ขุน เพ็ช อินตรา ได้ ฟัง เมีย
 ว่า ก็ ใจ หาย ครั้น กู จะ แก่ ว่า ฝัน ร้าย จะ หัก

หาญ มาก มาย วุ่น วายไป จึง เอา ความ ที่
มา กลบ เกล็ดอน หลับ ไหล ใจ เพื่อน หา
แม่ไม่ เจ้าอย่า สดกระตอกใจ ภาเมียนอน
ไปในราตรี ๖๖

๑ ฝ่าย ว่า เมียขุนรามอินทรา ฝัน ว่า ฝัน
หัก ต้นกราม เปน สามดี ตกใจ ผวาคำ สาม
ว่า พ่อเอ๋ย เมีย นี้ฝันร้าย พ่อจะไป ทัก จับขุน
แผน เมียนี้เสียใจแทน มิ่งขวัญหาย วิปริต
เห่น นิมิตร เปน อันตราย นาง ฟาย น้ำ ตา
เขาร่ำไร ๖๗

๑ ครานั้น ขุนรามอินทรา ได้ พัง เมีย
ว่า ไม่ นิ่งได้ ประคอง โคม โคม เล้า ด้วย เอา
ใจ แม่อย่าได้ หวาดหวั่น พรันวิญญา ด้วย
ตัว พี่ นี้ จะไป เลียบ ไกล ห้อง จิตร จึงหมองมัว

พรัน ประหวัน หา ผัว ไป ก็ จะ ได้ ขุนแผนมา
ว่า แล้ว ก็ ภา เมีย นอน ไป ๓๖

๑ ครัน รุ่ง สว่าง กระจ่าง ฟัว ขุนเพ็ช
อินตราไม่ ช้า ได้ อาย น้ำ ผลัด ผ้า แล้ว คลา
ไคล ใต้ ทาย คู่ มื่อ ก็ ถือ มา เมีย ยก มือ
ไหว้ แล ไป คุ ไม่ เห็น หัว ผัว อยู่ แต่ เพียง บ่า
ตกใจ วิ่ง ไป แล้ว โศกา พ่อ ฟัว คำ เมีย ว่า
อย่า เพ้อ ไป เติ่นมา เมื่อ ตะกี้ ไม่มี หัว หัว
เมีย นี้ เหน เปน ข้อ ไหญ่ สม กับ ความ ผัน
เมีย พรันใจ เข้า กอด ตีน ผัว ไว้ ที่ กลาง เวื่อน

๑ ฝ่าย ว่า ขุนเพ็ช อินตรา ใต้ ฟัว เมีย
ว่า ก็ หน้า ผื่อน ยิง ยก ความ ทุกข์ มา ปลุก
เขื่อน เขื่อน หน้า คุ เมีย ก็ เสียใจ เปน ลาง
ขวาง ออก ตก ตะลึง ยืน ตึง กาย ลั่น อยู่ พรัน

ไหว ไป ทัพ นัย หนา มา แต่ ไร ก็ มิ ใ้ เคย
 เปน ถึง เช่นนี้ ออก เข้าย ไหน เลย จะ ได้ กลับ
 คง จะ ยับ ลง ใน ป่า พนา ศรี ครั้น มิ ไป กลัว
 ไภย พระ ภูมิ ชัย เมีย จาก ที่ แขง ใจ ไป ะ

๑ ฝ่าย ว่า ขุนราม อินตรา แต่ง ตัว นุ่ง
 ผ้า หา ซ้ำ ไม่ ได้ เครื่อง คาก ตัว พัว พัน ไป
 ฌวย ได้ คาย คู่ มือ ก็ ถือ มา เมีย เห็น มา
 ตาม ด้วย ความ รัก หนัก ใจ แต่ ลง จาก เคาหา
 ยัน ไท ไหว ยวย หัก สวบ มา ทำ คั้น สับ น ลง
 จม ดิน อัคร รัย หวัน ไหว ข้าง ใน จิตร ครั้ง
 นี้ ชีวิต ะ สูญ ด้ ะ ตาย จาก พราก เจ้า
 ผู้ เพื่อน กิน ผิน หน้า ฑู เมีย ก็ เสีย ใจ พล
 ไพร น้า หลง สะ พรัง พร้อม แวก ล้อม ตาม
 มา หา ซ้ำ ไม่ พบ ขุน ช้าง มา ภา กัน ไป บ่าว

ไพร่ ตาม หลัง สพรัง มา เยียด ยัด อัด ไปใน
ถนน . ผู้คน เลิก เกริก อยู่ หนักหนา ถึง
วัด จัก กัน เปน โกลา ท่าน แม่ ทัพ สอง รา ก็
พร้อม กัน จัก หมวก ตรว้ ถ้วน กระ ขวน หน้า
พล คาบ ๆ ร่ำ เริง ขยั้น พล หอก พล ง้าว
เกาทัณฑ์ ระวัง ชัน ค่อย ฤกษ์ สำหรับ ทัพ ฯ

๑ ครั้น ว่า ใต้ ฤกษ์ ที่ ให้ ตี ฆ้อง ให้
ก้อง ปั่น ลั่น สนั่น ชัย หอก คาบ ปลาบ แลลย
แวบ รับ ชี ชัย มา ช้าง สล้า มา หมื่น ศรี
ชี ช้าง มากกลาง พล พระ หมื่นไฉ่ ได้ พล มา
ช้าง น้า ขุนเพ็ช ขุนราม ตาม กัน มา ถ้วน
ชี ช้าง งา ลับ ประคืบ ขุนช้าง ชี ช้าง อ้าย กาง
เต้า นึ่งเจ้า มาใน กุญ หั้ว หงุบ หิ้งรับ สรพระ
ยา ชี คอ รำ ขอ รับ ราชยา ชีะ ท้าย ย้าย โยก

มา ผู้คน แล คุ ออก เต็ม ไป ช้าง นั้น สูง
ใหญ่ จริง ๆ หวา ที่ ไม่ เหน ก็ เรียก กัน
เพรียก มา ชุนช้าง หลบ หน้า ไม่ เยี่ยม แล
คำม ขนอน ทร ป่า ปาก คุ ผู้คน แล คุ ออก
เซ่ง แซ่ ช้าง มา เยียก ยัก อัด แอ่ หมายถึง
มุง ทุง แน่ เขา ตะลาน บ้าง ก็ ชิง ปลา แห้ง
แย่ง ปลา สก พบ อะไ เขา หมด ออก จาก
บ้าน วิว ร่วง รั พล อด มาล เป็น เป็น ลง มิ
น่าน ถึง สาม ไก่ หยุก ยั้ง ตั้ง หม้อ เสรี สรรพ
กิน แล้ว นอน หลับ เข้า ตั้ง ไก่ วิว รัท ตัก มา
เอา ทำ โฟ แพ้ มั โพล่ หาย คอน ย่อน ๆ มา

๑ ครั้น มา ถึง ต้น ไทร ที่ ไป ก่อน ชุน
ช้าง เหลียว ร้อน สะเง้า หา บอก พระ หมื่น ศรี
พลัน มิ ทน ขำ ตรง นี้ แล ขำ ไล่ ฟัน มั่น ผิ

ล้าง ตาย กลาด ออก คาย คืน ล้วน พวก
 เราสิ้น ที่เคี้ยว นั้น เลือ หมวก ตกหาย หันมา
 หวาย พัน พระ หมื่น ศรี หวัง นั้น คาก ๆ ไป
 เออ กระ นั้น สิ ญ ฑู เชิง หวาย ทะ ลาย ไป
 เปน ตำน ไม่ เอา สำ ไ้ ฝีมือ เอง มัน พัน ขยัน
 นี้ เหลือ ใจ ฤ อ้าย บ่าว ถาง ให้ ไ้ ตัว มา
 บัด นี้ เรา มา หา พบ ไม่ จะ คิด อำน อย่าง
 ไ้ ให้ เร่ง ว่า ชุม ช้าง ไ้ พร ลั บ่าว มา ฑู
 รอย อา ชา จำ เวญ ไป เหน พร้อม ยอม กัน
 ไ้ ยก ตาม แล ออก หลาม ทง ลั น สนั่น
 ไ้ ไหว ถึง ป่า สาม พัน เข้า ทน ไ้ ทง ไ้
 ปฤษณา รอ ถ้า พล ไ้ กลั ตัน ไ้ ไ้ พลัน ทน ไ้
 พระ หมื่น ศรี ร้อง เข้ อ้าย ออก ขน ตรง นี้ เหน
 ไ้ จะ ชอบ บ กล จะ แ่่ง คน สอด ฑู ฤ อย่าง ไ้

๑๐ ขุนช้าง ได้ฟัง พระนาย ว่า โทคจาก
 ช้าง มา ไม่ ช้ำ ไ้ สอง คน สรพระยา ภา กัน
 ไป ขึ้นบน ต้นไม้ สอดมองดู แล เห็น
 ศรี หมอก ขึ้น กิน หย้า วันทอง น้อย ยานอน
 หลับ อยู่ ขุนแผน กอด กลม ชม ชู รวบจับ
 นม จู๋ พัลละวัน ขุนช้าง แทบ จะ พลัด ตก ต้น
 ไม้ กอด สร พระยา ได้ หิ้ว ห้อย หั้น ลูก
 ขึ้น ขึ้น ป้อง หน้า ตา เปน มั่น กัด ฟัน เค้น
 โลก โทค คำราม ๗๕

๑ ฝ่าย พราย ที่รักษา นายขุนแผน ลูก
 แล่น ออก มา อยู่ จุ่ม ง่าม บ้าง หก หัว ลงดิน
 แลย ลื่น พลาม เลี้ยง คำ ราม เกี้ยว กราด
 ทวาด อิง ขุนช้าง ตกใจ ไพล่ เข้า มา กอด
 คอ สร พระยา พลัด ตก ผีง ตก ลง มา ถึง

ดิน ขึ้น ตั้ง ๆ ลูก ขึ้น วัง ตะบึง มา ขึ้น ที่
 มา ถึง บอก ว่า ไป พบ อ้าย ขุนแผน กอด เข้า
 วันทอง แน่น อยู่ ใน ที่ แก้ม เมีย ข้ำ เจ้า แดง
 ตั้ง แป้ง จี พระ หมั้น ศรี โปรต ปราน ตี
 ฉานรา ๗๕

๑ ครา นั้น หมั้น ไว พระ หมั้น ศรี ได้
 พัง คะตี่ ขุนช้าง ว่า เอง นี้ ลูก ลน พัน ปญญา
 ไป เหน เมีย มา ว่า แก้ม แดง มาท แม้น ถ้า
 ว่า เบ่น แผ่น ดิน จน ลุด ล้น ปี่ นี้ ก็ ไม่ แห้ง
 ถ้า แม้น ค้าง รวง ไม่ ถึง ได้ แดง ป่าน นี้ ก็
 จะ แหว่ง สัก สอง ว่า ว่า พลง ทาง ลัง พวก
 กอง ทัพ ลู จีบ อาวุธ ให้ พร้อม หน้า วง อ้อม
 ล้อม ไว้ แต่ ไกล ตา ปักไม้ หมา ย่น น้า ทุก
 ด้าน มี คุณ ตรวจ หน้า ที่ อย่า ให้ หิน ไต่ แล้ว

ลั่น ช้อง ปีน ใหญ่ ขึ้น ชิ่ง มี นาย พราย บอก
นาย ค้วย ทั้น ที่ บัด นี้ เขา ย่อม ล้อม วง มา

๑ ครา นั้น จึง โฉม เข้า วันทอง เหน พล
เนื่อง นอง มา หน้า หน้า กอด ผัว ตัว ลั่น พรัน
วิญญา คลอ ใน ยนา ลั่น ไป ครั้ง นี้ ไหน
เลย จะ เปน ตัว ทูล หัว พ่อ จะ กิด เปน ไฉน
กอง ทัพ เขา มา คา ตาย ไป เขาก็ แวด ล้อม
ไว้ ทัว ทั้ง คง พ่อ จะ รบ กับ เขา ได้ แล้ว ฤ
มัน จะ ฉีก คล มือ จะ ผุย ผง ไม่ ทั้น ทัว กอง
ทัพ จะ ยับ ลง เมื่อย ยิ่ง กิด ก็ ยิ่ง สง สาร ใจ
พ่อ กับ ม้า ภาชี ศรี หมอก จะ หลบ ลี้ หนี
ออก กะไร ได้ ว่า พลง ทาง เหลียว ยิ่ง เลี้ยว
ใจ ไกล ๆ เข้า มา แล้ว พ่อ แล คุ าะ

๑ ฟริ ผัว เกิด ย่า กลัว มัน เลย เข้า อีก

สิบเท่า นี้ มา จะ ต่อ สู้ มัน เหมือน ยุง รื่น ที่
 ที่ บิน วน จะ เข้า สู้ เปลว ไฟ ไม่ รู้ ตัว พี่คน
 เทียว ๓๑ หนึ่ง สิงหราช มัน ชาติ เนื้อ หมู จะ
 สู้ ด้ว แก้ว พี่ เจ้า อย่างนี้ ซึ่ง ความ กลัว หัวมัน
 จะ เหลก เปน ชูลี จะ ขยับ ผ่า พยนต์ ให้ ไป ก่อน
 จะ รื่น ซ่อน เข้า ไว้ ใน ไพร ศรี ว่า แล้ว เท่านั้น ทันที
 ชูลี อ่าน เวช วิเสศ มนตร์ จัก แวง แแต่ ง ตัว
 แล้ว เสรี จสรว พ ยัย พ้า ฟัน แล ยง ขน ขยับ
 ศรี หมอก มา กัง มา ยนต์ สอง คน ขี่ มา ส่ง
 งาม ภูต พราย ราย ล้อม มา พร้อม หน้า อ่าน
 คาถา ขยับ ให้ คน ขาม ศรี หมอก เติบ ออก
 ก้าน ขุน งาม เป่า จัง จัง ขาม ให้ เช็ด ฤทธิ
 พล ปัน พล หอก ออก เกล็ด อก นกลาด ยืน หนึ่ง
 พิง พาด เปน อักขนิฐ ขยับ มา ออก ที่ ล้อม ล้อม

ชิต สกิดให้ นิ่ม น่อง วันทอง กุ โน่น แน่
 ฝืนนาง อยู่กลาง กุบ ขวตรูปงาม เกลี้ยงจน
 เพียง หู สรพระยา ชี คอ รำ ขอ ชู ช่าง กรู
 กัน มาตาม ทั้ง สาม ล้าน อันตัว พักกับ น่อง ทั้ง
 สองคน เหน่ สุกฤทธิ จะ ประจัน เข้า ต่ย তাঁน
 เพราะ รัก เจ้า จะต้อง เข้า ไปรบราญ เปน ตาย
 ก็ จะต้าน ญตาม ญญ ถ้าเมื่อน คน ขึ้น ไกล ที่
 ไหนเล่า จะส่งไปให้ เขาไม่ ว่าวุ่น ว่าพลาง
 ญบ น่อง ต้อง ละมุด เย็บ ชุน ช้าง เล่น แล้ว
 หลีก มา ๗๕

๑๐ ครั้น มา ถึง ร่ม ไทร ใบชิต ร่มสนิท
 แสง ล่ง ไม่ ต้อง หน้า รับ เจ้าวันทอง ลงจาก
 อาชา เจ้า แก้วตา จง อยู่ ที่ ร่ม ไทร พัก
 ขอก ไป ญ อ้าย ชุน ช้าง ถ้าทางนั้น จะ คิก เปน

ไฉน ถ้า मैं ตี ก็จะมีชีวิตต่อไป ถ้า मैं
 ไ้รบ เรา จะเอา ตาย ี่ สิ้น ทัพ แล้ว จะกลับ
 มา หา เจ้า ครู เตียว มัน จะเข้า ใน รก หาย
 ว่า แล้ว อาน มนตร์ สันทาย ร่าย พระ เวช
 ผูก จิตร วันทอง พลัน จึง เอาทราย ปราย ไปรย
 ไรย ล้อม เปน กำ แพร เพ็ชร ป้อม คู เชื้อน
 ชัณฑ์ ถอน หน้ำ มา มีค เป็น หุ่น พลัน ถ้วน
 พัน แล้ว ก็ เคก ลำ ทับ ลง รูป ปลูก ลูก วู เปน
 ไฟวับ จับ ชัน น้ำ ระทม ลง ไฟดับ กลับ
 ขึ้น เปน ตัว คง สะเทือน คง ตั้ง แผ่นดิน กระ
 เคื่อง พลิก อาวุธ ครอบ มือ ถือ ต่าง กัน กระ
 ทบ กระทั่ง ทั้ง ลั่น เสียง กร่าง กริก แล้ว ซ้ำ
 เคก มนตร์ ไป ไม้ พริก เสียง ี่ ชิก เซง แซ่
 ้วย โยชิ เมื่อ ญเรียก ให้ ออก ไปรอ รบ จึง

ตกลงได้พลให้ ป่นปี้ ว่า แล้ว เท่า นั้น ทันที
ชัก ศิริ หมอกรี่ เร็ว ออก มา ๗๕

๑ ฝ่าย พวก กอง ทัพ นั้พัน แสง ชัน
ทั้งหนึ่ง เลียบ เสมอ หนา เปน ครู ใหญ่ จึงได้
ละติ มา ไอ จาม พุคจากัน อิงไป พระหมื่น
ศิริ ว่า เรา เมื่อ ตะกั้ หา มีใคร กระ ติก กระ
ตากไม่ อ้าย ชุนแผนชี ม้าผ่านหน้าไป ออก
ได้ ข้าง ด้าน นาย ชุนราม ชุนราม ว่า จริง ไม่
นิ่งแคลง มัน ให้แสงผิดใจมิใช่ขาม โนน
แน่ชี ม้า สง่า งาม ได้ ตาม จับ ฟัน เสีย ให้
บัลไลย ๗๕

๑ ชุนข้าง ว่า ลูก นี้ แค้น นึก มัน ชักม้า
มาเย้ย เล่น ไก่ล้ ๆ จวบ เมีย ข้าเจ้า เล่น เปน
เท่าไร ว่า แล้ว ขยับ ไพร่ สะพรั่ง มา เสีย

ปีน ครื้น ครื้น สนั่นตง ทวน ชงพร้อม กันบ่ระ
 จัน น้า พวก พล พร้อม พรัง ชี ช่างงา ได้
 มา วุ่น วิ่ง เข้า ชิง ไชย ขุนแผน ทวาค อำนาจ
 ครุฑ คนหยุกแขง เปลาไม่ เข้าใกล้ กอง
 ทัพ เร รวน ปัน ป่วนไป มิ ได้ เปน ภาระวนระ
 แบบ ทัพ กอง หลวง ล่วง ไป เปน กอง น้า
 ปีกซ้าย ปีกขวา ก็กลายกลับ ทัพ น้า ชัยไพร
 ให้ ออก ไป รับ ขุนช้าง ชัย ไส่ ช่าง มา กลาง
 พล ตีม้า พ่อ แม่ ๆ แสง หมื่น ไว จับ
 ฆ่า เสียให้ ได้ร้อง ลัยสน หลบเข้า ลับประคับ
 ให้ ลับ คน จะไล่ ช่าง ชน ชิงวันทอง ฑะ

๑ ครานั้น ขุนแผน แส่น สนิท รุ่ง ฤทธิ
 รังษีไม่ มี สอง ชัย ม้า รำ รำ ลำ พอง เออ
 นี้ สอง นาย ออก มา ทำไม พล ไพร พร้อม

หน้า ล้วน อาวุธ เครื่อง ยุทธ ศาสตร์พรณ จะ
ไป ไหน ภาว่าเกิด ประจามิตร ช้าง ทิศ ไค
จง บอกให้ รู้แจ้ง แห่ง คติ ชุน เพ็ช ชุน ราม
ก็ ออก มา โยธา แน่น ไป ใน ไฟร์ ศรี นีช้าง
ไคร แอบ ช้างอยู่ ช้างนี้ แลลิบ ธิบริ เหมือน
ตาม โคม เฟ่ง ไป เปน ครู จึง รู้จัก ทำ ไม่
หลบ ชบ ภัทธร ทำ พราง โคม อ้าย คน นี้ เด
ม้เค้ ม้าพ่อ ไครม ภา จัย อ้าย โสม มา นำ ทัพ

๑ ชุนช้าง ชัก ใจ คั้ง ไฟเผา ตบเข้า กัด
พนักันคืบ เหวื่อไหล ไทรม ล้าน กระบาน ยัย
เออ พ่อ แล จะจับเอาตัวมึง จองทอง ร้องเย้ย
พ่อเล่นได้ ทะนงใจหยาบ คำอย่าทำชิง ว่า
พลาง วาง ฌอง เข้า ต้า ตึง อ้ายพ่อเข้าให้ ถึง
จับ เอา ตัว ๗๖

